

C. B. D.
EXERCITATIO. JURIS. CANONICI.
De.
BANNIS NUPTIALIBUS.

Von
Abkündigung oder Aufgebot
der Ehelich-Verlobten/

QUAM.

JUSSU. ILLUSTRIS. JCTOR.
ORDINIS. IN. ACADEMIA. LIPSIENSI.
PRO.

LICENTIA. DOCTORALI.
IN. UTROQUE. JURE,
VENTILANDAM. PUBLICE. EXPONIT.

AD. D. IX. MARTII

JO. FRANCISCUS. BORN. LIPSIENSIS.

ANNO. R. M. DC. XCVI.

L I P S I Æ.

Literis, ANDR. MART. SCHEDII, 1716.

EXERCITATIO JURIS CANONICI
DE
BARRIS NUPITALIBUS
PRO
SOLUTIONE BARRIS NUPITALIUM
ET CANONICIS
JURIS IN BARRIS NUPITALIUM
GONNINIA
PRO
LICENTIA DOCTORALIS
IN THEOLOGIA
WESTPHALIAE
MD. D. C. M. LXXV.
THEOLOGICAE FACULTATIS
ANNO M. DC. LXXV.
L. A. M. G. L. A. S. C. H. E. I. M. I. A. S. T. A. M. B. I. U. M.

C. B. D.

EXERCITATIO
JURIS CANONICI,

De
BANNIS NUPTIALIBUS,

Von
Abfindung oder Aufgebod
der Ehlich Verlobten.

Ingressus dissertationis. §. 1. Bannum quam varie accipiatur tradit. §. 2. Banna nuptialia describuntur. §. 3. Sedes hujus materiae indicatur. §. 4. Originem bannorum nuptialium a Gallis repeti, eorumque usum postea per Concilium Lateranense ad universam Ecclesiam extensum perque Tridentinum stabilitum esse recenset. §. 5. Haec banna in locum notificationis matrimonii, in primitiva Ecclesia receptae, quodammodo successisse asseritur. §. 6. Eorum Justitia adversus Petrum Lombardum defenditur. §. 7. Subjectum activum bannorum est Parochus. §. 8. Subjectum passivum sunt persona matrimonium contrahentes. §. 9. Formam impetrandae proclamationis refert. §. 10

A 2

For-

Formam illius expediendæ quoad inquisitionem præmit-
tendam. §. 11. Ipsam vero denunciationem ejusque for-
mulam. §. 12. Modum banniendi, viva scilicet voce. §. 13.
Locum convenientem. §. 14. Tempus congruum. §. 15.
Numerum proclamationis. §. 16. Formam probandæ pro-
clamationis expedit. §. 17. Finis bannorum nuptialium
exponitur. §. 18. Effectus Bannorum nuptialium consi-
stunt in eo, quod habent vim trinæ peremptoriæ citationis.
§. 19. accusatione legitima intercedente copulatio sacer-
dotalis a Pastore denegatur. §. 20. liberi, copula sacer-
dotali post eadem subsecuta, nati regulariter habentur pro
legitimis. §. 21. ubi præjudicium. Contrarium legi de
bannis faciendis esse omissionem per contemptum factam,
sed ob eam tamen nuptias consummatas non esse nullas,
ostenditur. §. 22. Pariter adversari eidem dispensatio-
nem superioris traditur. §. 23. 24. Interim, omissis vel
contractis hisce proclamationibus, si facta sit Copula Sacer-
dotalis, nondum penitus cessare actionem desponsu dedu-
citur. §. 25.

DE Bannis Nuptialibus Exercitatione hac A-
cademica acturus, de ipsius vocis significatione ordi-
endum mihi esse duxi.

II. Est autem Bannum vel Bannus barbara vox, Longo-
bardis potissimum familiaris, varia & diversissima notans, Sæ-
pissime pro citatione & edicto sumitur, a verbo bannire, quod
idem atque citare & convocare est, derivatum; hoc bannire
autem a banneria, seu vexillo, nomen sortitum creditur, sci-
licet quod, ut nonnullis visum est, in judiciis exercendis, ve-
xilla, citationis causa, adhiberentur *post Gail. de pace publ. l. 2.
c. 1. n. 7. ubrius Obrecht de vexillo Imperii, c. 6. n. 6.* quod ta-
men suo loco relinquo. Apud Romanos utique olim, cum
centuriata Comitia haberentur, vexillum, populo convocan-
do,

do, in Janiculo statutum confirmat Oratio Postumii Confu-
lis ad Quirites apud *Livium L. 39. t. 15.* qua ipsis Bacchanali-
um fureres, & propter ea temerarios conventus exprobrat:
*Majores vestri, inquit, me vos quidem, nisi cum aut vexillo in arce
posito, Comitiorum causa, exercitus eductus esset, aut plebi concilium
tribuni edixissent, aut aliquis ex magistratibus ad contionem
vocasset, forte temere venire voluerunt.* In specie Heriban-
num, quod etiam eribannum & herebannum scribitur, vel pro-
citate aut vocatione ad exercitum & expeditionem milita-
rem, vel pro pecunia ob declinatam expeditionem milita-
rem solvenda, in Legibus Salicis & Longobardicis legitur:
Ita Imperator Carolus Leg. Longobard. lib. 1, t. 14. §. 13. loquitur:
*Quicumque liber homo in hoste bannitus fuerit, & venire
contemserit, plenum eribannum componat secundum Le-
gem Francorum, id est 60. solid. solvat; aut si non habuerat,
unde illam summam persolvat, semet ipsum per vvadium in
servitio Principis tradat, donec per tempora ipsum bannum
ab eo fiat persolutum, tunc iterum ad statum suæ libertatis
revertatur.* *Goldast. Collect. Consuetud. & Leg. imp. p. 24. Lin-
debr. C. Leg. Ant. p. 530. jung. Capitula, que ad Legem Salicam
Dominus Augustus Carolus proponendo addere jussit. rubr. item
alia capitula. §. 12. de herebanno volumus. ap. dict. Frideric. Lin-
denbrog. in cod. Leg. Antiq. p. 355. it. Capitular. Caroli M. &
Ludovici Pii libr. 5. cap. 283. verb. ut illi qui heribannum solvere
debent.* Deinde banna dicuntur citationes & Edicta, in qui-
bus poena certa in contrafactietes, aut contemptores, statuta,
sic bannum mittere est mittere mandatum poenale, in *Capitular.
Carol. M. de partibus Saxon. c. 31. ibi: dedimus potestatem
comitibus bannum mittere de majoribus causis in solidis 60. de
minoribus vero causis in solidis 12. & bannitum accipitur pro
jussu sub certa poena facto, hinc jejunium bannitum in Synodo
Saalegunstadiensi causi. 15. pro eo jejunio, quod sub certa poena*

indictum aut injunctum. Amplius pro poena ipsa sub qua
jussio facta est; sic in Legibus Longobardicis Bannus Domi-
nicus seu Regius, pro multa sexaginta solidorum, in con-
temtores Edicti Regi statuta, accipitur *Carol. M. Capitul. Bai-
variorum c. 3. p. m. 207.* Bannus francilis, pro multa a franco
& libero homine pendi solita *Capit. Carol. Calvi, t. 33. vid.
Gail, d. l. 2, c. 1. n. 4.* Atque adeo, cum saepe proscriptionem,
& relegationem, aut etiam ejectionem ac remotionem, ex
confortio fidelium exque limitibus Ecclesiae, edicta non ob-
temperantibus minarentur, bannum pro relegatione, pro-
scriptione, & excommunicatione dictum, & relegatus, pro-
scriptus, aut excommunicatus bannitus vocitatus est. Ap-
pellatur & alias excommunicatio bannus DEI *in can. 6. Sy-
nodi Consulentiae, bannus Episcopalis can. 8. Concilii Triburien-
sis, bannus Christianitatis in capit. Caroli Calvi, & in Concil. Co-
loniensi part. 14. Can. 21. ibi. Cateros omnes nobiles & ignobiles
per bannum Christianitatis constringat.* Ulterius bannus ac-
cipitur pro congregatione per citationem coacta, wann
durch ein allgemein Auffgebot die Einwohner, so zum Kriege
gebraucht werden / zusammen gebracht seyn. Ira bannus Croa-
tiae, bannus Galliae; Quemadmodum & bannum congregatio-
coacta monopolii exercendi causa. Sic bannum vini dicitur,
quando Dominus territorii vinum se venditurum edicit ad
effectum, ut omnes alii vendere interim cessent, & qui em-
turus est, a nullo alio quam a Domino emat, vid. Chartam
Ebonis Domini *Castri Meliandi, de immunitatibus hujus ipsi-
us Castri, ibi: non licebit mibi, vel successoribus meis, facere
bannum vini, nisi per 40. dies per annum, & sic quilibet homi-
num meorum toto alio tempore libere, & sine aliqua contra-
dictione, vendere poterit vinum suum.* Patiter bannire ad fur-
num est, quando Dominus cogit subditos suos, ut nullibi, nisi
in

iu furno suo, panem coquant. Item bannire ad molendum est, cogere subditos, aut alios, deferre sua frumenta molenda, *Fulbertus Carnot. Epistol. 14. Nostris hominibus novam angariam induxit, banniendo scilicet, ut irent ad molendinum S. Audeni quinque leucis, ut fertur, ab eorum hospitibus remotum.* Cujusmodi molendina dominica bannalia & furni bannales vocantur. Sed, quod obiter addo, temere aut pro lubitu subditos ita cogere fas non est, nisi cum ipsis ita conventum, aut jus hoc cogendi præscriptione legitima fuerit quaesitum, *Hart. Pistor. Obs. 200. n. 1. & 4. Carpz. P. 2. C. 4. d. 9. Struv. S. F. C. Ex. 43. tb. 22. n. 3. Conf. Jason, in l. quo minus 2. ff. d. fluminib. n. 155 156.* Bannire sylvam est ingressum ejus inhibere, *Innocentius III. l. 13. Epistol. 93. Quod bannierant sylvam ipsam & fecerant custodiri.* Bannum ferarum & bestiarum est inhibitio, qua prohibetur in certo loco captura aut venatio earundem. *Barthol. Fisenius in histor. Leodiensi p. 273.* Denique bannum pro certo districtu jurisdictionali, sive qui jurisdictioni alicujus subjectus est, sumitur, *Ivo Carnotensi Epist. 133.* Sed exequi hæc latius instituti ratio non finit & præoccupavit hunc laborem *Carolus du Fresne in Glosario, Speidelus in speculo sub voce Bannum & Bannus, Severinus Binius in notis ad Concilium Salegundadiense, quod & Moguntinum vocatur, Tom. IX. Concilior. Col. 852.*

III. Banna nuptialia sunt denunciationes, quibus indicatur Ecclesiæ inter hunc & illam matrimonium contractum, & propediem consummandum esse, cum connexa provocatione, & quasi citatione, ad eos, qui accusare illud ex legitima causa & volunt & possunt, ut hoc tempestive

pestive agant, adjuncta simul pœna silentii, & severa comminatione, quod, post destinati temporis lapsum, audiri amplius non debeant.

IV. Sedes Articuli de Bannis his Nuptialibus est, in Jure Canonico, potissimum *in capit. fin. X. de clandest. despons. ibi. unde Prædecessorum nostrorum vestigiis inherendo clandestina conjugia penitus inhibemus, prohibentes etiam, ne quis sacerdos talibus interesse præsumat. Quare specialem quorundam locorum consuetudinem ad alia generaliter prorogando statuimus, ut cum matrimonia fuerint contrahenda, in Ecclesiis per Presbyteros publice proponantur, competente sermone præfinito, ut intra illum, qui voluerit, & valuerit, legitimum impedimentum opponat, & ipsi Presbyteri nihilominus investigent, utrum aliquod impedimentum obisset. Quibus jungi debet cap. 27. X. de sponsal. & cap. 6. X. qui matrim. accusatur. quæ posteriora capitula sumpsit Raimundus ex capitulo cum in tua, de sponsal. in 4ta Compilat. sed trunco & mutilato, delectis verbis; in Ecclesiis secundum consuetudinem Ecclesie Gallicanae editis. vid. Cujacum ad dict. capit. 27. X. de sponsal. & capit. fin. X. de clandest. desponsal.*

V. A Gallis institutum hoc primum originem traxisse creditur, postmodum vero in jus commune conversum ab Innocentio III. Pontifice in Concilio Lateranensi secundo Can. 51. ex quo confectum est, quod modo allegavi capit. 3. X. de clandest. desponsat. Et cum hæc ipsa sanctio sequentibus temporibus fere negligeret, ita ut illius vix usus aliquis superesse videretur. vid. Abb. ad cap. fin. X. de clandest. despons. Gutierrez. de matrim. c. 51. n. 2. Sanchez de matrim. l. 3. disp. 5. n. 1. Petr. Svaris in histor. Concil. Trident. lib. 8. p. 846. pristino vigori eandam restituit Concilium Tridentinum Sess. 24. cap. 1.

cap. 1. ibi. Cui malo (matrimonii scilicet clandestinis) cum ab Ecclesia, quæ de occultis non iudicat, occurrere non possit, nisi efficacius aliquod remedium adhiberetur, idcirco sacris Lateranensis Concilii sub Innocentio III. celebrati vestigiis inhaerendo precipit, ut impofterum, antequam matrimonium contrahatur, ter a proprio contrahentium Parocho, tribus continuis diebus festivis in Ecclesia inter missarum solennia publice denunciatur, inter quos matrimonium sit contrahendum, quibus denunciationibus factis, si nullum legitimum opponatur impedimentum, ad celebrationem matrimonii in facie Ecclesie procedatur. Idem omnino constitutum est in Ordinatione Ecclesiastica Electorali Saxonica ad Augustum Electorem promulgata Artic. General. 13. vers. Es sollen aber. ibi: Es sollen aber diese Personen / so sich in ehelichen Stand zu begeben bedacht / zuvor 3. Sonntage nacheinander öffentlich auffgebothen / und wenn keine Hinderniß befunden / alsdenn eingesegnet und zusammen gegeben werden.

VI. Videtur autem bannorum horum usus in locum professionis aut notificationis matrimonii, quæ in primitivæ Ecclesie congregatione fidelium fiebat, successisse. Solenne enim tum erat, ut novi sponsi sacerdotibus præsentarentur & ab his in fidem & mores inquireretur, uti patet ex *Consilio Carthaginensi 4. can. 13. Hildebrand. de nuptiis veter. Christian.*

VII. Et quidem, iustissima ratione, & antiqua ista apud Ecclesiam facienda professio, & modernæ denunciations, aut proclamationes, fuerunt introductæ, nimirum ut, si quod esset obstaculum, ob quod dirimi inchoatum matrimonium posset, aut contrahendum impediri debeat, mature in medium consuleretur, *Ambianates ad Tertull. lib. de pudicitia c. 4. obs. 3. Joh. Seldenus de Uxor. Hebraica l. 1. c. 28.* ita enim semper fuit hæc sollicita Ecclesie cura, ut, quantum possibile est, præcaveretur, ne ulla labe Christianorum matrimonia contaminarentur, cum ex adverso per clandestinas nuptias faci-

lis in adulteria, bigamiam & incestum sit prolapsus: Et jure ergo notam meretur *Petrus Lombardus*, Magister sententiarum dictus, qui l. 4. dist. 28. graviter, sed imtempeste, in institutum hoc Ecclesie censoriam stringit, ibi: *Banna vero, sic jure nominari solita, hoc est, publice proclamationes, que vetustam in quibusdam Ecclesiis originem duxerunt, & ab Innocentio sunt ad totam Ecclesiam generaliter prorogata, non ubiq; usq; & more perseverant. Imo fortasse, nec tanti jam modo refert, ut tanto sint cum rigore observanda; Et mox: atq; ideo consuetius sanctiusq; forsitan esset, ut neq; particulares inferioresque antistites ejusmodi censuras de bannis adhiberent, imo ubi consisteret nunquam aut vix unquam observari, sanctius esset ejusmodi bannorum ritum e medio tollere.* Causa, que ipsum ad inventivam hanc permovit, ea fere est, quod per ejusmodi proclamationes sæpius calumniatoribus, iniquis matrimoniorum accusationibus, imo amplius veneficis incantationibus, quibus eo potissimum tempore, quo copula sacerdotalis fit, novis nuptis noceri queat, occasio præberi possit. Sed ab usus non debet tollere usum, inverecundisque accusationibus matrimoniorum & legum dispositione & prudenti judicis arbitrio occurri potest, adversus magicas autem artes fide precibusque militandum est.

VIII. Subjectum activum bannorum est Parochus secundum sanctionem Concilii Tridentini, supra relatam, proprius, ita quidem, ut non modo fas non sit à parochis, in exteris omnino locis constitutis, ea expediri, sed etiam si in eo loco, ubi denunciationes faciendæ, plures Ecclesie sint, præcise in parochiali fieri debeant, *Sanchez de matrim. l. 3. disp. 6. n. 3.* & ita quoque consuetudine observari testatur *Hofstiensis ad capit. sin. de claud. despons. Job. Andreæ ibidem n. 1.* sed hoc tamen ita procedit, si diversum alicubi non fuerit institutum. Sane hic Lipsiæ banna fere in Ecclesia ista, in cujus paro-

parochia' celebritas nuprialis instituitur, eduntur, licet alteri-
us parochia' sponsus, aut sponsa, aut utriusque etiam sint ad-
scripti; ex speciali consuetudine, quæ de cætero tamen pro-
prio parochiano jus parochiale non adimit. Aliam limitatio-
nem vid. *infr. n. 14.*

IX. Subiectum passivum sunt persona matrimonium
contrahentes, & quidem omnes, nisi peculiari privilegio a
legis sanctione exemptæ, vel tales sint, ad quas sanctio ista
omnino non pertineat, vel quæ peculiarem dispensationem,
quo minus proclamari debeant, impetrarunt, quo de infra
n. 23. Illud non interest, an primum matrimonium ineatur,
an ad vota secunda fiat transitus; Nam utroque casu banna ei-
se necessaria dubio caret, si quidem impedimenta non minus
secundi, quam primi matrimonii, ante illius consummatio-
nem, expendi par est, ne crebra matrimoniorum rescissio &
privatis & Reipubl. sit noxia; ipsaque *Constitutio Sax. art. gen.
13. versu. Es sollen aber* etc. non distinguit; lege itaque non
distinguente nec nobis distinguendum est l. 8. ff. d. public. in
rem act.

X. Forma proclamationis alia est impetranda, alia ex-
pediendæ, alia denique, si in dubium vocetur, probandæ. Ad
formam petendæ seu impetrandæ secundum *Ordinat. Ecclesi-
ast. Elect. art. 13.* pertinet, quod impetrari debeat ab ipsis pro-
clamandis, ita ut coram parochio ipsimet compareant, & de-
siderium suum exprimant, *d. art. 13. vers. ersstlich.* ibi: soll der
Pfarrer Sie in eigener Person &c. quæ tamen sanctio potissi-
mum ad rusticos & homines de plebe pertinere videtur.

XI. Formam expediendæ quod attinet, ad duo potis-
simum attendendum, scilicet ad diligentem inquisitionem,
quæ præmittenda expeditioni, tum deinde ad denunciatio-
nem ipsam legaliter faciendam. Quæ ratio inquisitionis sit,
nullibi rectius, quam in laudata jam Ordinatione Ecclesiasti-

ea Saxonica docetur, dicto Articulo Generali 13, cujus verba
hæc sunt: Dieweil sich mehrmahls grosse Unordnung zuträgt/
wann auff einen überschietten Zettel/ oder eines einigen Men-
schen Anzeigen/ neue Ehe- Leute von der Kirchen auffgebothen/
und nachmahls darauff *copulret* werden/ sollen allerley Gefahr
und der daraus erfolgenden Beschwerden des Gewissens/
Blut- Schande/ Leichtfertigkeit und Unzucht zu verhüten/ die
Kirchen- Diener nachfolgender Ordnung iederzeit unnachlässig
und gehorsamlich sich verhalten: Erstlich wen n neue Ehe- Leute
sich bey dem Pfarrer jedes Orts anmelden/ soll der Pfarrer sie ei-
gener Person/ und da sie noch in Jungfrau- Stand/ auch ihre El-
tern/ Vormünder/ oder nechste Verwandte/ so bey dem Verlob-
niß gewesen/ zu sich erfordern und sie befragen/ ob dieß Verlob-
niß mit der Eltern u. Vormünder Wissen u. Bewilligung ges-
chehen, ob sich keines unter ihnen beyde hievor mit einem andern
ehelich verlobet/ ob sie ein ander nicht mit Blut- Freundschaft o-
der Schwägerschaft verwand/ daß sie nach Göttliche und Käy-
serliche Rechten/ auch unsers Landes *Constitution* und jüngst auß-
gegangenen Ehe- Ordnung/ einander nicht ehelich bewohnen
könten, und da zwischen ihnen eine Freundschaft/ in welchem *Gra-
du?* Der Pfarrer soll auch mit Fleiß erkundigen/ ob sie öffentlich
in der Kirchen mit der Gemeine Gottes das Hochwürdige Sa-
crament des Leibes und Blutes Christi empfangen haben/ und
da es junge Leute/ ob sie auch ihren Catechismum gelernet/ ohne
dessen Erkänntniß sie nicht auffgebothen werden sollen. Quibus
addi debet, quod si parentes adhuc sint proclamandis, & de
eorundem consensu satis non constat, de que eo, forte pro-
pter nimiam locorum distantiam, aut alias concurrentes cir-
cumstantias, certior reddi non possit Pastor; item si ex locis
distantis proclamandi advenerint, & testimonio fide digno do-
ceri haud queat nullo matrimonii nexu aliis eos esse obstri-
ctos, quam cum quibus nuptias jam celebrare intendunt, hoc
agen.

agendum esse, arbitrio Consistorii, ut & coelibatum, & hoc
Juramento confirmet, parentes revera consensisse, aut sal-
tem credere se, non esse dissensuros, si scirent matrimonium
hoc iniri *fac. l. 11. ff. de Rit. nupt. verbis* dum modo eam filius
ducat uxorem, vel filia tali nubat, cujus conditionem certum
sit patrem non repudiaturum, aut si velit etiam repudiare, ei-
dem hoc permittendum non esse. *j. l. 1. §. f. ff. jur. delib. l. 37.
ff. d. leg.* Porro si viduus, aut vidua, ad secunda vota transeat,
constare debet de obitu prioris Conjugis & tempora luctus
esse exacta. *v. Elect. Sax. Ord. Matrim. d. A. 1624. punct. 5. §.*
Was endlich ubi: so wollen wir daß hinführo ein Witber zum
wenigsten ein halbes / eine Witbe aber ein ganzes Jahr ihre
Trauerzeit halten/ und vor Ausgang desselben sich wieder zu
verehlichen oder Hochzeit anzustellen nicht Macht haben soll.
Carpz. l. 2. Spr. Eccl. def. 166. §. seqq. quandoquidem, si hoc
non liqueat, ad proclamationem procedendum non est, nisi
forte, circa luctus tempora, Princeps, aut cui Jura Episcopa-
lia cum Jure superioritatis territorialis competunt, dispensa-
verit, *d. Ord. Matrim. d. 5. verbis*: es geschehe denn mit unser
sonderbahren Dispensation und eigener gnädigster Verwilligung.
sua enim lege superior Princeps, obligationem ex eadem
natam recte remittit. *a. l. f. C. d. leg. Carpz. d. l. 2. def. 162. §.
seqq.* Quod si prius matrimonium per divortium fuerit so-
lutum, aliter ad secundas nuptias, & sic etiam ad proclama-
tionem, progrediendum regulariter non est, nisi illas permi-
serit Consistorium, quod decori hac in parte habens ratio-
nem, citius masculo quam foeminae, quia praegnans esse pot-
est, posteriores nuptias indulget. *Carpz. d. l. 2. def. 165.* Si et-
iam aliubi peculiari lege cautum fuerit, viduum aut viduam
ad secunda vota transire non debere, nisi liberis prioris matri-
monii ea, quae ex bonis praefuncti Conjugis iis praestanda
sunt, praestiterit (bis sie mit ihren Kindern ersterer Ehe des Va-
ter

ter oder Mutter Theils halber Nichtigkeit getroffen) An hoc quoque factum, nec ne, disquirendum est. *Carpz. d. l. 2. def. 171.* Per legem tamen hic intelligo eam, quæ aut promulgata, aut confirmata saltem est, a superiore, nec integrum esse magistratui inferiori puto, vel statuto, vel alio quocunque iussu, matrimoniis consummandis hujusmodi impedimentum ponere, quantumvis ipsi causa satis iusta, aut non iniqua videatur: id quod desiderat deficiens in hoc Magistratu legis condendæ facultas, & conjugii, in utilitatem Reipubl. promovendi, singularis favor. *a. l. i. ff. solut. matr. l. 7. §. 3. d. bon. damn. fatius igitur est alia legi conveniente, quam hac via liberorum securitati consuli, Carpz. d. l. diff. Brunnemann. Jur. Eccles. l. 2. c. 17. §. 10. Et ad eund. Stryk. in Supplem. p. 671. Conf. Mevius ad Jus Lubec. Part. 2. t. 2. art. 29. n. 23. it. in addit.* Quod si vero Pastor obstaculum aliquod legitimum subesse deprehendat, non ipsemet desuper feret sententiam, sed ad Consistorium rem omnem deferet, ejusque decisionem, & instructionem, expectabit. Huc pertinent verba *Art. Gen. 13. §.* Auch so &c. Auch soll kein Pfarrer in kleinen Städten / auff den Dörfern / oder Diacon in Städten Ehe Sachen zu richten &c. sich unternehmen / sondern dieselbe vor ihre geordneten Superattenden zu verhören und zu verrichten wissen / welche im Fall der Nothdurfft / da ihnen die Sachen zu schwer oder dermassen verwirrt / daß sie Gerichtlich zu entscheiden / ferner an das Consistorium remittiren sollen. *J. Carpz. d. l. 2. def. 138. Schilker Inst. Jur. Canon. l. 2. tit. II. §. 6.*

XII. Circa ipsam denunciationem seu bannitionem, ut legalis illa sit, quinque potissimum observare debent: scilicet ut fiat (1) formula solenni, (2) modo decenti, (3) tempore consveto, (4) in loco convenienti & (5) tribus vicibus. Formula solennis comprehendere debet, partim notificationem, qua Ecclesiæ intimatur, hos vel illos matrimonium esse

se inuituros, partim admonitionem, qua provocantur, & quasi edicto publico citantur omnes illi, qui accusare hoc matrimonium, ex legitima causa, & possunt & volunt, ut temperative hoc agant, cum adjuncta poena silentii & diserta declaratione, quod post destinati temporis Ipsam audiri amplius non debeant, quibus jungitur tum intercessio ad Ecclesiam, ut illa matrimonium hoc precibus suis commendet Deo; tum pium votum, ad eundem, ut felix & faustum idem esse iube-
re velit, *vid. Dn. Stryk. ad Brunn. jus Ecclesiast. l. 2. c. 16. §. 6. Beust, in Tract. de connub. p. 2. in prefat. Berlich. p. 1. decis. 76.* In nostris Ecclesiis ea fere formula adhiberi solet: **Nachfolgende Personen seynd gesonnen sich in den heiligen Ehe-Stand zu begeben/ und begehren E. Christliche Liebe Vorbitte/ und werden auffgebothen zum ersten [andern und dritten] mahl er N. N. und N. N. Hat jemand davein zu reden / der thue es bey zeiten und schweige hernachmahls stille / **GOTT** aber gebe ihnen seinen Segen.**

XIII. Ratione modi fieri debet bannitio, aut proclamatio, viva Pastoris voce, non, ut olim, edictis in scriptis propositis, quæ valvis sacrarum Aedium assigebantur teste Panormitano *ad Capit. sin. X. de clandest. despons.*

XIV. Quod ad locum attinet, distinguendum est, an uterque futurorum Conjugum sub una eademque parochia domicilium habeat, natiq; & commorati fuerint, an vero sub diversis; Priori casu satis est, si in Ecclesia illius loci, ubi modo degunt sponsus & sponsa, proclamatio fiat; Posteriori vero, & si scilicet contrahentes matrimonium, aut alteruter eorum, peregre advenerint aut diu sub diversis Parochiis commorati fuerint, omnino requiritur, ut ubique seorsim novum matrimonium denunciatur, id quod jam dudum placuit Patribus Concilii Mediolanensis III. *tit. de iis que ad matrimonii Sacramentum pertinent. Tom. IX. Concilior. pag. 526. col. 1. lit. C.*

Ger.

Gerhard. de Conjug. §. 303. Carpz. l. 2. Jpr. Eccles. def. 139. Gonzalez. in Comment. ad c. 3. X. de cland. despons. n. 7. Idem D. Johannes Georgius Imus Elector Saxonix in Ordin. matrim. de A. 1624. punct. 5. rubr. von der Copulation und Hochzeiten. §. So dann die neuen Ehe Leut/ statuit, severe mandans, ne pastores desponsatos copulent, priusquam de proclamatione omnibus in locis, sive habitationis sive educationis aut commorationis, rite facta, certiores redditi fuerint; verba sanctionis Electoralis hæc sunt: So dann die neuen Ehe Leute/ sie seyn jung oder alt/ welche sich auffzubieten begehren / nicht in einer Stadt oder einem Dorffe wohnen/ soll der junge Gesell vom dem Pfarrex/ in dessen Kirch/ Spiel die Jungfrau wohnet/ so ihm verlobet ist/ ein Zeugnuß nehmen/ an seinen Pfarrex/ da er geböhren/ oder erzogen/ und sich daselbsten/ als da er bekant/ auch auffbieten lassen / und derhalben nachmals diesen Pfarrex ein Zeugniß von seinem Pfarrex bringen/ ohne welches ihn der Pfarrex nicht auffbieten noch trauen soll. add. Job. Cabasutius in Theoria & praxi juris Canon. l. 3. c. 20. n. 2.

XV. Ratione temporis in Concilio Ravenatensi II. sub Clemente V. P. R. circa annum Christi 1311. habito, tit. 19. de cland. despons. cautum est, ante contractum matrimonium, seu ante sponsalia, banna seu edicta hæc proponi debere, junge Kizel. in Synops. matrim. c. 4. tb. 6. ubi francofurti ad Moenum idem servari tradit; Ast vero universali fere, aut plerorumque tamen locorum, consuetudine invaluit, ut non nisi jam celebratis sponsalibus, aut quando consummandum est matrimonium benedictione Sacerdotali, proclamationes hæc fiant. Illud in Constitutionibus Ecclesiasticis diserte sancitum est, non nisi diebus dominicis, eisdem instituendas esse, scilicet quia tunc major auditorum numerus esse solet, adeoque facilius ad notitiam eorum, quorum interest, matrimonium, quod intenditur, pervenire potest, d. Ord. Matrim. d. A. 1624. punct.

punct. 5. §. Es sollen *verbis*: zuvor drey Sonntage nach einander öffentlich aufgebotten werden. *Carpz. Jpr. Conf. l. 2. d. 137. n. 8.* Expediri easdem posse Adventus item quadragesimali aut alio tempore, quo nuptias celebrare propter interdictum Ecclesiæ non licet, docet *Barbosa de offic. paroch. c. 11. n. 22.* & praxis Ecclesiarum nostrarum servat, siquidem tum de nuptiis non celebrandis, sed præparandis eorundemque impedimentis cognoscendis, agitur.

XVI. Quoad numerum proclamationum & bannorum variatum est in Ecclesia. Utique enim ex sanctione Innocentii in *cap. 3. X. de clandest. despons. arbitrio parochi relictum* videtur, an semel saltem eadem facere, an sæpius repetere velit, sed ita tamen, ut terminum iple præfigat intra quem ad accusationem & testificationem venire liceat. *d. c. 3. X. de clandest. despons. vid. Filescaccum de orig. parochiar. c. fin. Jac. Cujac. ad cap. cum in tua de clandest. despons. in 4ta compilat.* sed in Concilio Tridentino *sess. 24. c. 1.* statutum est trinas denunciations fieri debere: *ibi: ante matrimonii consummationem trine denunciations in Ecclesia fiant, ut si aliqua subsint impedimenta, facilius detegantur, nisi ordinarius ipse expedire judicaverit, ut prædictæ denunciations remittantur, quod illius prudentiæ & iudicio sancta Synodus relinquit.* Idem præceptum est in Electoratu Saxonix, & eidem incorporatis Provinziis, per Ordinationem Ecclesiasticam D. Augusti de A. 1580. in *Art. General. tit. 13.* Von der Copitulation und Hochzeit *vers.* Es sollen aber die Personen/ so sich in den Ehehichen Stand zu begeben bedacht/ zuvor 3. Sonntage nach einander öffentlich aufgebotten/ und wenn keine Hinzberniff gefunden/ alsdenn eingesegnet/ und zusammen gegeben werden. Amplius & ante tempora Concilii Tridentini hanc consvetudinem observasse Ecclesiam Anglinam testantur *Gviliemus Lindvvodus in Provinciali Cantuariensi l. 4. tit. 1. ibi.*

ibi: In matrimonio quoque contrahendo, semper tribus diebus dominicis, vel festiuis a se distantibus, quasi tribus edictis perquirant Sacerdotes a populo de immunitate sponsi & sponse. Eiusdem tenoris est Concilium Provinciale Colonienſe An. Chriſti 1536, celebratum part. 7. c. 44. ibi: Ne Sacerdos ante quoslibet conjugio jungat, niſi edictis aut proclamationibus tribus publice e ſuggeſtu ad populum factis precedentibus, ob multas ac varias fraudes evitandas. Eſtque hæc plerarumque Eccleſiarum modernarum obſervantia, niſi quod de Francofurtana ad Moenum, unicam ibidem proclamationem ſufficere, teſtentur Speidelius in ſpeculo ſub voce Ehe Verfündung/ & Kizelius in Synopſi matrim. c. 4. theor. 6. lit. G. & H. confer. Dn. Brunn. jus Eccleſiaſt. l. 2. c. 16. n. 6. & ibi Dn. Stryk.

XVII. Quodſi neceſſitas probandi alicui injungatur bannitionem ſeu denunciationem fuiſſe factam, fieri illa poteſt vel per teſtes ex iis ſumendos, qui ſacris interfuert, cum novi conjuges proclamarentur, vel per libros Eccleſiæ quibus hujusmodi proclamationes, & quidem quando & quomodo factæ fuerint, inſcribi ſolent, hujusmodi quippe libris legitime conſectis plena fides habetur. Conf. Carpz. Jpr. Conf. l. 2. d. 142. n. 18.

XVIII. De ſine harum proclamationum ex hæcenus traditis abunde conſtat, nimirum ut matrimonia ineunda innotefcant, & ſi quod impedimentum obſtet, quo minus per leges, ſive divinas, ſive humanas, licita reputentur, aut ſi perſonæ proclamatæ antehac alii fidem de matrimonio dederint, is ſuum tempeſtive poſſit perſequi & accuſare, quæ nunc intenditur, matrimoniale conjunctionem. Carpz. Jpr. Eccleſ. l. 2. def. 138. n. 10. Dn. Ziegler, ad Lancell. l. 2. tit. 14. §. 1. Gerbard. art. de conjug. n. 461. Sed & hoc ad finem pertinet, ut Eccleſiæ precibus futuri conjuges DEO commendentur. vid ſup. n. 12.

XIX. Ef.

XIX. Effectus bannorum aut proclamationum nuptialium consistit in eo, quod habeant vim trinæ peremptoriæ citationis, & injungant perpetuum silentium illis, quibus propter anteriora sponsalia actio desponsu contra proclamatos, aut proclamatas, competiit, quive tempore horum bannorum jus suum persecuti non sunt, non secus, ac si ex lege difamari tacere jussi fuissent. *cap. cum in tua X. qui matrim. accus. poss. cap. cum inhibetio 3. X. de clandest. despons.* At utrum statim, cum tertia proclamatio facta est, injunctio silentii contingat, an ille, qui jus accusandi habet, adhuc persequi hoc possit, donec copulatio sacerdotalis secuta fuerit, quaeritur? Prius statuit *Matth. Berlich. p. 1. Decis. 76. n. 3. ibi: ideoq; placet, quod post trinam proclamationem factam quispiam ad impediendum matrimonium amplius non admittatur, etiamsi illud benedictione sacerdotali non fuerit consummatum, & huic sententiæ adstipulatur Dn. Zieglerus in Comment. ad Lancelot. l. 2. tit. 15. n. 1.* sed verius esse posterius, mihi quidem, vel ex hoc solo probari posse videtur, quod etiam in tertia proclamatione potestas conceditur accusationem, si illa competat, proponendi per verba consveta: *Hat jemand etwas darein zu reden/ der thue es bey zeiten 2c.* quod utique frustra fieret, si injunctum silentium esset simul atque finit proclamacionem pastor, cum sane nemini fas sit in ipsa congregatione Ecclesiæ actionem suam proponere. Utique si matrimonii accusationem suscepturus calumniose in ultimum momentum, quo ad benedictionem sacerdotalem procedendum est, eandem distulerit, præcludi eum & posse & debere facile largior *arg. c. fin. X. qui matrim. accus. poss.* Ceterum si proclamatio aut legitime facta non fuerit, aut innotescere accusanti non potuerit, deficiente calumnia, adhuc matrimonii accusationem, Judicis arbitrio accedente, admitendam esse puto, illud tamen, quod in *Concilio Provinciali Narbonensi*

A. C. 1551. habito can. 53. statutum, debere nimirum inter bannum tertium & copulam sacerdotalem, triduum intercedere, in Ecclesiis nostris non observatur, sed eo ipso die quo tertia proclamatio facta, copulatio hæc fieri potest. Licet autem perdat is, qui ita siluit, jus agendi, quod habuit, nihilominus tamen integrum est Magistratui vindicare crimen binorum sponsaliorum, a. l. 9. §. 5. ff. d. public. & vectig. Conf. Che. Ord. d. A. 1624. punct. 1. Von Ehe & Gelöbnißten. §. wann sich. & seqq. it. Carpz. P. 4. c. 20. d. 5. & 6.

XX. Ad effectus quoque bannorum hoc referri meretur, quod, si per proclamationem accusatio aliqua matrimonii fuerit excitata, eademque legitimis suis requisitis confiter, pastor copulationem sacerdotalem denegare, & rem illico ad Consistorium, cui subjectus est, referre teneatur. *capit. fin. versu cum autem. X. d. domest. dispos. Art. gen. 13. §. Es sollen & c. ibi: und wenn keine Hinderniß befunden/ alsdenn eingeseget werden.*

XXI. Ulterius insignis harum denunciationum effectus spectatur in eo, quod iis rite præmissis, solennique in Ecclesia benedictione subsecuta, si postea ob impedimentum aliquod conjugium declaretur nullum, liberi nihilominus ex ea conjunctione, ante iudicis decretum pro nullo declaratorium, nati, vel concepti saltem; iusti omnino censeantur & legitimi, dummodo tempore initi matrimonii impedimentum illud contrahentibus, vel saltem alterutri ignotum fuerit. *capit. cum inter. 11. cap. ex tenore 14. X. qui filii sunt legit. jung. l. 57. §. 1. ff. d. rit. nupt. atque in banc sententiam pronuntiavit Inclytus Senatus Appellationum Elect. Saxon. d. 15. Jul. 1674. in causa M. W. Aetricis, contra J. G. S. Reum & H. H. interuenientem. Loquuntur quippe acta publica J. G. S. fidem primum dedisse de matrimonio M. W. clandestine quidem, sed addita copula carnali, post vero cum H. H. matrimo-*

matrimonium contraxisse, atque ex eo liberos aliquot suscepisse: Cum itaque M. W. ad rescissionem matrimonii, cum H. H. initi, ageret, peteretque ut J. G. S. secum illud consummaret per benedictionem sacerdotalem, contra vero H. H. pro se & liberis suis interveniret, & allegaret bona fide a se matrimonium esse contractum proclamationesque publicas factas, &, licet M. W. durantibus istis novum hoc matrimonium accusasset, hanc tamen accusationem sibi non innotuisse, minus multo inhibitas a se celebratas nuptias; insuper innocentissimos liberos pro illegitimis non esse declarandos, quod utique fieret, si matrimonium hoc nullum diceretur, sequens definitiva lata est:

Daß die eingewandten Appellationes in ihren Formalien beständig und zu gebührender Rechtfertigung anhero erwachsen/ Materialia und zwar Rlr. Appellation betreffend erscheinet aus denen Acten und der Parteyen rechtlichen Einbringen so viel, daß wohl appelliret, daher die Intervenientia sich Beflagtenß Beywohnung hinführo gänglich zu enthalten/ Beklr. aber derselbigen/ biß zu ihrer anderweit Verhligung/ wie auch denen mit ihr erzeugten Kindern gebührende alimentata, auff der Obrigkeit Erkänntniß und Moderation, zu verschaffen schuldig. Jedoch solches alles Intervenientin und NB. ihren Kindern an ihren Ehren und guten Nahmen unnachtheilig/ hingegen wird Beklr. wegen seiner Leichtsinngkeit und gegebenen grossen Vergerniß von der Obrigkeit allhier billig in Straffe genommen.

XXII. Agendum nunc est de Contrariis Bannorum Nuptialium, quæ ad duo potissimum capita, ad contemptum nimirum, & dispensationem, haud incommode reduci posse arbitror; Contemptum intelligo eum, quo lex & institutum Ecclesiæ de bannis faciendis spernitur, &, sine illis præviis, matrimonium consummatur. An vero hoc matrimonium

nium nullum omnino sit, nec ne, valde controversum est inter Juris Pontificii Dd, Inter affirmantes est *Jobannes d. Avezan, de Spons. & matrim. tract. 2. c. 13. it. Jacobus Menochius Consil. 69. & Consil. 398.* Inter negantes *Paulus Cbristinaeus vol. 1. Decis. 327. & Gutierrez. d. juram. confirm. p. 1. c. 57. n. 25.* Ubi contra Menochium disputat. Negativa verior est; cum banna sint quidem de necessitate præcepti, non autem de essentia matrimonii, & nullitas actus temere, atque citra legis constitutionem, statui haud debeat: nullibi vero matrimonium hujusmodi, quod banna haud præcesserunt, pro nullo declaretur, quin potius ejusdem validitas agnoscat in *c. 3. X. d. cland. despons. §. sane, ubi: sed bis qui taliter (clandestine scilicet vel post interdictum matrimonium) præsumserint etiam in gradu concessio copulari, condigna pœnitentia injungatur.* Quamvis autem nullum non sit, jure merito tamen in contemptores Legum Ecclesiasticarum severe animadvertendum. *Cypræus de jur. connub. c. 11. §. 13. n. 2.* Ubi viduam quandam locupletem in Strandia magnam pecuniæ summam exolvere coactam fuisse refert, quod, absque præmissis in Ecclesiis denunciationibus, nuptias contraxisset, *add. Menzer. de Conjug. pag. 171. Danbæuer. in Theol. Conscient. tom. 1. part. 2. dial. 3. quæst. 24. Dn. Stryk. ad Brunn. Fus Eccles. l. 2. c. 16. n. 6.* In Parochum Personas non proclamatas copulantem *in capit. fin. §. sane. X. de clandest. despons. triennalis suspensio statuta est: Quæ pœna tamen, nostris moribus, non una semper & perpetua, sed pro ratione circumstantiarum, & prout vel ex negligentia, vel ex temeritate, peccatum est, arbitraria esse potest. Qualem etiam in universum injungendam moneo Cypræus d. c. 11. §. 13. n. 2.* Illud omitendum non est, Concilium Bitoricense A. C. 1286, habitum non contentum esse pœna parochi, & novis nuptis, irroganda, verum insuper excommunica-

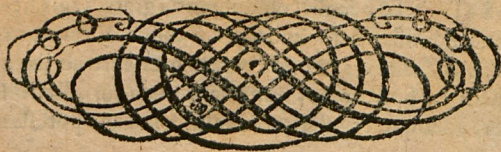
in unicationem minari etiam cooperatoribus, & iis omnibus, qui scientes banna nulla præcessisse, actui copulationis conjugalis interfuerunt, *vid. Tom. XI. Concil. Col. 1248. in dicto Concil. Biturienfi Can. 2.*

XXIII. Dispensatio est relaxatio legis, & exemptio ab obligatione ejusdem, vel ex ipsa legis dispositione, vel ex gratia superioris contingens. Lex ipsa dispensare dicitur, quando generaliter jubet, sed a jussu hoc suo certam personam, aut certum personarum ordinem, peculiariter immunem facit. Et ergo lex, circa præceptum de bannis nuptiis præmittendis, dispensat, quando in aliquibus provinciis Nobilibus, aut aliis Illustribus personis in iisdem degentibus, atque Dominum Regionis pro superiori recognoscentibus, etiam sine illis consummare matrimonium indulgetur. Male vero dispensatio legis prædicatur de iis, qui legi omnino non sunt obnoxii, atque adeo, quando Principum aut Comitum, superioritate territoriali gaudentium, matrimonia Ecclesiæ non denunciantur, non hoc fit ex legis dispensatione, sed potius, quia lex nulla eos ad hoc adstringit. Sane enim aliorum legibus proclamationem imperantibus non subjecti, propriis autem superiores sunt, imo ejusmodi illustrium personarum sponsalia, plerumque semper, etiam ante consummationem matrimonii, ira nota sunt, ut denunciatione nulla indigeant. *Havemann. in Gamologia l. 2. tit. II. posit. 1. n. 4. Cypræus de jur. connub. p. 1. c. II. S. 13. n. 3. Kizel. in synops. matrim. c. 4. theor. 6. lit. H. Speidelius sub voce Bann.*

XXIV. Ex peculiari indulgentia gratia legis fieri potest apud Pontificios ab Episcopo, ejusque Vicario. *Concil. Trident. sess. 24. c. 1.* Apud Protestantes vero ab iis, quibus competit Jus Episcopale, non etiam unda Jurisdictio Ecclesiastica, adeoque regulariter Consistoria hanc potestatem sibi

bi tribuere non debent, nisi casus necessitatis subfit, *Carpz. l. 2. Jpr. Eccl. def. 139. 140. 141.*

XXV. Sed quando aut plane omittuntur, aut contrahuntur proclamationes, ita ut una aut duæ forte pro tribus fiant, quod non raro contingit, & non improbat *Carpz. l. 2. Jpr. Eccl. def. 140.* quæritur an & tunc, subsecuta benedictione sacerdotali, cesset actio desponsu? Negativa mihi verior videtur per sæpe dictum cap. *cum in tua. 6. X. qui matrim. accusar. poss.* ut in quo cautum est, quod si quis tempore banni abfuerit, aut alia ratione illud ad notitiam ejus pervenire haut potuerit, accusatio ipsius audiri omnino debeat, proclamatione quantumvis facta; potius igitur audienda erit accusatio, quando eam aut nulla, aut non consveta, proclamatio præcesit. *arg. l. 32. ff. ad L. Aquil. l. 21. ff. d. R. J. Confer. Ziegler. ad Instit. Jur. Canon. l. 2. tit. 15. §. 1. verb. minime &c.* Et quid operari possit comminatio silentii, ubi nullum spatium contradicendi relinquatur? Jus Civile quidem unam citationem peremptoriam pro trina simplici admittit, sed non aliter, nisi trium simplicium tempus contineat. *a. l. 69. l. 72. ff. de judic.* Et ergo rectius forte dispensationes hujusmodi denegantur, nisi satis constet, inter partes desponsatas nullum impedimentum, vel sanguinis, vel alterius desponsationis, vel simile quid, quod nuptiarum consummationem remorari possit, adesse, *vid. Dn. Stryk. ad Dn. Brunnem. Jus. Eccl. l. 2. c. 16. §. 6.*

99 A 6972

ULB Halle

3

002 823 799

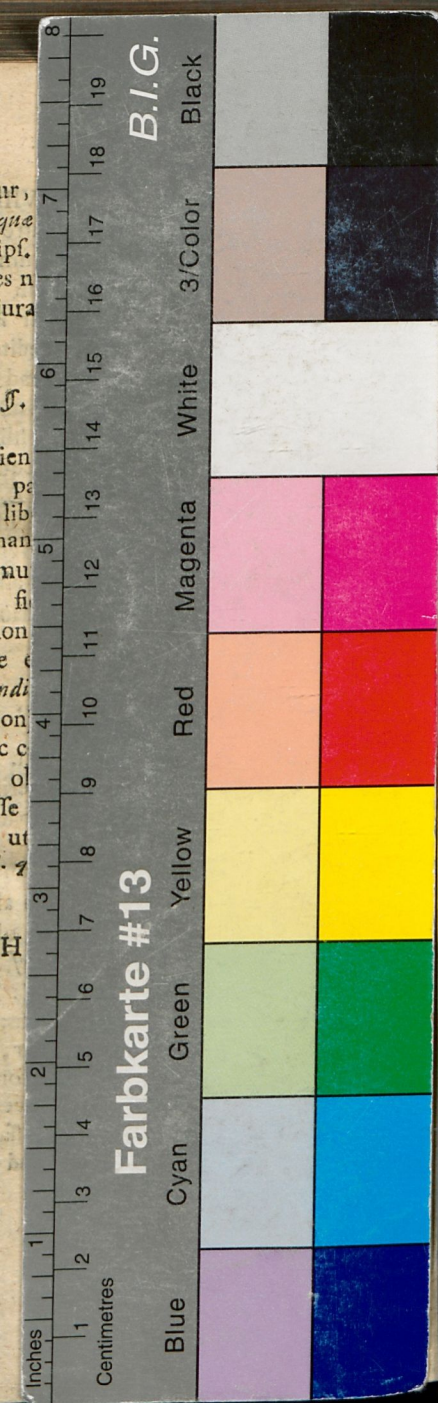

Sb_i

Retrav

C. B. D.
EXERCITATIO. JURIS. CANONICI.
De.
BANNIS NUPTIALIBUS.

Von
**Abkündigung oder Aufgebot
der Ehelich-Verlobten/**

QUAM.

**JUSSU. ILLUSTRIS. JCTOR.
ORDINIS. IN. ACADEMIA. LIPSIENSI.
PRO.**

**LICENTIA. DOCTORALI.
IN. UTROQUE. JURE,
VENTILANDAM. PUBLICE. EXPONIT.**

AD. D. IX. MARTII

JO. FRANCISCUS. BORN. LIPSIENSIS.

AN. R. M. DC. XCIII.

L I P S I Æ.

Literis, ANDR. MART. SCHEDII, 1716.